

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETVRTI ODJEL

PREDMET SALIHIĆ protiv BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 6056/14)

PRESUDA

*Ovo je verzija ispravljena dana 6.03.2018. godine
u skladu s pravilom 81. Pravila Suda*

STRASBOURG

6.02.2018. godine

Ova presuda je konačna, ali su u njoj moguće uredničke izmjene.

U predmetu Salihć protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući kao odbor u sljedećem sastavu:

Carlo Ranzoni, *predsjednik*,

Faris Vehabović,

Péter Paczolay, *sudije*,

i Andrea Tamietti, *zamjenik registrara Odjela*,

nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost dana 16.01.2018. godine, donio je sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na osnovu aplikacije protiv Bosne i Hercegovine (br. 6056/14) koju je prema članu 34. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Konvencija“) Sudu podnio državljanin Bosne i Hercegovine, g. Muhamed Salihć („aplikant“), dana 19.12. 2013. godine.

2. Aplikanta je zastupala domaća nevladina organizacija *Vaša Prava* do njegove smrti dana 26.09.2016. godine. Dana 20.04.2017. godine djeca aplikanta, g. Edis Salihć, g. Adis Salihć i gđa Emina Salihć izrazili su želju da nastave postupak u ime aplikanta. Vladu Bosne i Hercegovine („vlada“) zastupala je zamjenik zastupnice, gđa S. Malešić.

3. Dana 12.12.2016. godine aplikacija je dostavljena vladi.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Aplikant je rođen 1951. godine i živio je u Sarajevu.

5. Svojim rješenjem od 3.08.2004. godine, i na preporuku Psihijatrijske klinike iz Sarajeva („psihijatrijska klinika“), Općinski sud u Sarajevu pokrenuo je postupak za smještanje aplikanta u psihijatrijsku bolnicu.

6. Dana 18.08.2004. godine, Općinski sud u Sarajevu je odlučio zadržati aplikanta u psihijatrijskoj klinici na period od najduže 45 dana (računajući od dana njegovog smještaja, to jest od 1.08.2004).

7. Dana 22.09.2004. godine Centar za socijalni rad Kantona Sarajevo („Centar za socijalni rad“) smjestio je aplikanta u Dom socijalnog i zdravstvenog zbrinjavanja Drin („Zavod Drin“).

8. Dana 7.01.2005. godine, Općinski sud u Sarajevu oduzeo je aplikantu poslovnu sposobnost.

9. Dana 10.03.2005. godine Centar za socijalni rad stavio je aplikanta pod starateljstvo jednog od svojih uposlenika, osobe D.M. Nekoliko drugih uposlenika kasnije je sukcesivno postavljano za staratelja aplikanta.

10. Svojim rješenjima od 25.02.2010. i 25.12.2014. godine, Centar za socijalni rad je odlučio da aplikant treba ostati u Zavodu Drin.

11. Dana 16.09.2015. godine Ustavni sud Bosne i Hercegovine („Ustavni sud“) je utvrdio da lišenje slobode aplikanta nije bilo „u skladu sa postupkom propisanim zakonom“ u smislu člana 5. stav 1. Konvencije budući da je bio držan u psihijatrijskom pritvoru bez odluke nadležnog građanskog suda. Također je utvrđeno da je povrijeđen član 5. stav 4. Konvencije zbog izostanka sudskog preispitivanja zakonitosti pritvora aplikanta. Ustavni sud je naredio Centru za socijalni rad da poduzme mjere kako bi se osiguralo poštovanje aplikantovih prava iz člana 5. stavovi 1. i 4. Konvencije.

12. Dana 7.12.2015. godine, Općinski sud u Sarajevu vratio je aplikantu poslovnu sposobnost.

13. Aplikant je pušten iz Zavoda Drin dana 14.12.2015. godine.

14. Na zahtjev aplikanta, Centar za socijalni rad ga je ponovno primio u Zavod Drin, u periodu između 1.01.2016. i 31.03.2016. godine.

15. Aplikant je zatražio produženje boravka u nekoj ustanovi socijalne zaštite, te je njegov zahtjev odobren dana 1.04.2016. godine. Aplikant je tako smješten u Dom za socijalno zdravstveno zbrinjavanje osoba sa invaliditetom i drugih osoba („Dom za socijalno zdravstveno zbrinjavanje“).

16. Aplikant je preminuo dana 26.09.2016. godine u Domu za socijalno zdravstveno zbrinjavanje.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 5. STAVOVI 1. I 4. KONVENCIJE

17. Aplikant se žalio da njegovo smještanje u Zavod Drin nije određeno u skladu sa „postupkom propisanim zakonom“ u smislu člana 5. Konvencije, koji u relevantnom dijelu glasi:

„1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u sljedećim slučajevima i u skladu sa postupkom propisanim zakonom:

...

(e) zakonitog pritvora osoba u cilju sprečavanja širenja zaraznih bolesti, duševno bolesnih osoba, alkoholičara ili narkomana, ili skitnica;

...

4. Svako ko je lišen slobode hapšenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak kako bi sud u kratkom roku odlučio o zakonitosti lišenja slobode, te ukoliko ono nije bilo zakonito, naredio puštanje na slobodu.

A. Dopuštenost

1. *Locus standi*

18. Vlada je tvrdila da aplikantovi nasljednici (vidi tačku 2. gore) ne mogu nastaviti postupak po aplikaciji umjesto njega, budući da prava koja garantira član 5. Konvencije nisu prenosiva.

19. U predmetu *Vaščenkovs protiv Latvije* (br. 30795/12, tačka 27, 15.12.2016.), Sud je ponovio da postoji razlika između aplikacija u kojima je direktna žrtva preminula prije nego što je aplikacija podnesena Sudu, i onih gdje je žrtva preminula nakon podnošenja aplikacije. U ovom drugom slučaju, odlučujući faktor nije to da li su prava o kojima je riječ prenosiva na nasljednike koji su spremni nastaviti postupak po aplikaciji, nego da li osobe koje žele nastaviti postupak mogu tvrditi da imaju legitiman interes da traže da Sud odluči o predmetu na osnovu aplikantove želje da iskoristi svoje individualno i osobno pravo na podnošenje aplikacije Sudu (vidi također *Ergezen protiv Turske*, br. 73359/10, tačke 27. i 29., 8.04.2014). U predmetnom slučaju aplikant je preminuo nakon podnošenja aplikacije Sudu, a aplikantovi nasljednici, g. Edis Salihović, g. Adis Salihović i gđa Emina Salihović, dopisom od 4.03.2017. godine, izrazili su svoj interes da nastave postupak pred Sudom. Prema tome, načela iznesena u predmetu *Vaščenkovs* primjenjuju se na predmetni slučaj.

20. Sud smatra da, u konkretnim okolnostima predmetnog slučaja, nasljednici aplikanta imaju pravnu legitimaciju da nastave postupak umjesto aplikanta, te da stoga prigovor vlade u tom pogledu treba odbiti. Međutim, iz praktičnih razloga, u ovoj presudi će se g. Muhamed Salihović i dalje oslovljavati kao aplikant iako sada njegove nasljednike treba smatrati kao takve (vidi, *mutatis mutandis*, *Dalban protiv Rumanije*, 28114/95, tačka 1, 28.09.1999).

2. *Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava*

21. Vlada je dalje tvrdila da aplikaciju treba odbaciti kao preuranjenu, budući da je aplikant svoju aplikaciju podnio Sudu prije nego što je Ustavni sud donio odluku po apelaciji.

22. Sud primjećuje da iako je aplikant podnio aplikaciju Sudu prije nego što je donesena odluka po njegovoj ustavnoj apelaciji, u međuvremenu je Ustavni sud donio odluku o toj stvari.

23. Sud smatra da se prigovor vlade stoga mora odbiti.

3. *Gubitak statusa žrtve*

24. Vlada je navela da aplikant više ne može biti žrtva navodnih povreda u smislu člana 34. Konvencije. Vlada je napomenula da je aplikant dobio odluku Ustavnog suda kojom je utvrđena povreda člana 5. Konvencije i naređeno njegovo puštanje. Prema tome, on više nije mogao tvrditi da je žrtva navodne povrede.

25. Sud podsjeća da status „žrtve“ u smislu člana 34. Konvencije ovisi o tome da li su domaće vlasti priznale, bilo izričito, ili suštinski, navodnu povredu Konvencije te, po potrebi, pružile odgovarajuće obeštećenje u vezi s tim. Samo ako su ovi uvjeti ispunjeni, supsidijarna priroda zaštitnog mehanizma Konvencije isključuje razmatranje aplikacije (vidi *Cocchiarella protiv Italije* [VV], br. 64886/01, tačka 71, ESLJP 2006-V, i *Cataldo protiv Italije* (odl.), br. 45656/99, ESLJP 2004-VI).

26. Sud u tom pogledu zapaža da je Ustavni sud utvrdio da je povrijeđeno aplikantovo pravo na slobodu i sigurnost (vidi tačku 11. gore u tekstu), čime je priznata povreda koja je predmet pritužbe i u stvari ispunjen prvi uvjet utvrđen u praksi Suda.

27. Status žrtve aplikanta onda ovisi o tome da li je pruženo obeštećenje adekvatno i dovoljno imajući u vidu pravičnu naknadu kako je propisana u članu 41. Konvencije (vidi *Dubjaková protiv Slovačke* (odl.), br. 67299/01, 19.10.2004).

28. U predmetnom slučaju, osim što je utvrdio povredu i naredio puštanje aplikanta, Ustavni sud mu nije dosudio naknadu za pretrpljenu nematerijalnu štetu.

29. Sud stoga zaključuje da aplikant nije izgubio status žrtve u smislu člana 34. Konvencije. Prethodni prigovor vlade u tom smislu se stoga mora odbiti (vidi, *mutatis mutandis*, *Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 3427/13, 74569/13 i 7157/14, tačke 37-40, ESLJP 2015).

4. *Drugi osnovi nedopuštenosti*

30. Sud zapaža da aplikacija nije očigledno nedopuštena u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije. On također zapaža da ona nije nedopuštena niti po bilo kojem drugom osnovu, te se stoga mora proglasiti dopuštenom.

B. Meritum

1. *Navodna povreda člana 5. stav 1. Konvencije*

31. Sud ponavlja da član 5. Konvencije, zajedno sa članovima 2., 3. i 4. spada u prvi red osnovnih prava koja štite fizičku sigurnost osobe, te je kao takav, od najveće važnosti u demokratskom društvu (vidi, između ostalih, *McKay protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 543/03, tačka 30, ESLJP 2006-X, i *Rudenko protiv Ukrajine*, br. 50264/08, tačka 98, 17.04.2014).

32. U predmetu *Hadžimejlić i drugi* (citiran gore u tekstu, tačke 51.-59.) Sud je našao povredu člana 5. stav 1. Konvencije u okolnostima koje su veoma slične okolnostima predmetnog slučaja. Sud ne vidi razloga da odstupa od te jurisprudencije i od utvrđenja domaćeg Ustavnog suda (vidi tačku 11. gore u tekstu).

33. Prema tome, došlo je do povrede člana 5. stav 1. Konvencije.

2. Navodna povreda člana 5. stav 4. Konvencije

34. Imajući u vidu utvrđenje koje se odnosi na član 5. stav 1. Konvencije, Sud smatra da nije potrebno ispitivati da li je u ovom slučaju došlo i do povrede člana 5. stav 4. Konvencije (vidi *David protiv Moldavije*, br. 41578/05, tačka 43, 27.11.2007; *Tokić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 12455/04 i 3 druga, tačka 70, 8.07.2008; i *Hadžimejlić i drugi*, citiran gore, tačka 60).

II. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

35. Član 41. Konvencije propisuje:

„Ukoliko Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije ili njenih Protokola, te ukoliko zakonodavstvo visoke strane ugovornice o kojoj je riječ omogućuje samo djelomično obeštećenje, Sud će, po potrebi, odrediti pravičnu naknadu oštećenoj strani.“

36. Aplikant je samo u obrascu aplikacije potraživao 150.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

37. Dana 26.09.2016. godine aplikant je preminuo (vidi tačku 2. gore u tekstu). Dana 20.04.2017. godine nasljednici aplikanta obavijestili su Sud da žele nastaviti postupak umjesto aplikanta. Međutim, nasljednici aplikanta su propustili podnijeti svoje zahtjeve za pravičnu naknadu, unatoč instrukciji u tom smislu sadržanoj u dopisu Suda od 6.07.2017. godine koji im je upućen.

38. Pravilo 60. stav 2. Pravila Suda propisuje da „aplikant mora podnijeti specifikaciju stavki svih zahtjeva, zajedno sa svim relevantnim dokumentima koji ih potkrjepljuju, u roku određenom za podnošenje aplikantovog izjašnjenja o meritumu, osim ako predsjednik vijeća ne odluči drugačije.“ Stav 5. Proceduralnog uputstva u pogledu zahtjeva za pravičnu naknadu u relevantnom dijelu propisuje da će Sud „odbiti zahtjeve navedene u obrascu aplikacije koji nisu ponovno postavljeni u odgovarajućoj fazi postupka“.

39. S obzirom na navedeno, Sud ne može postupiti drugačije nego da odbije zahtjev za bilo koju pretrpljenu nematerijalnu štetu. On također ne nalazi da postoje izuzetne okolnosti koje bi opravdale drugačiji zaključak (vidi *Nagmetov protiv Rusije* [VV], br. 35589/08, §§ 74-82, 30.03.2017).¹

¹ Tekst koji je ispravljen dana 6.03.2018. godine glasio je:
„A. Odšteta

IZ NAVEDENIH RAZLOGA SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* aplikaciju dopuštenom;
2. *Utvrdjuje* da je došlo do povrede člana 5. stav 1. Konvencije;
3. *Utvrdjuje* da nema potrebe posebno ispitivati pritužbu prema članu 5. stav 4. Konvencije;
4. *Odbija* zahtjev aplikanta za pravičnu naknadu.²

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno dana 6.02.2018. godine, u skladu s pravilom 77. stavovi 2. i 3. Pravila Suda.

Andrea Tamietti
zamjenik registrara

Carlo Ranzoni
predsjednik

Error! Main Document Only.. Aplikant je potraživao 150.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete.

Error! Main Document Only.. Vlada se nije očitovala o tome.

Error! Main Document Only.. Sud prihvaća da je aplikant pretrpio znatnu duševnu bol zbog utvrđene povrede što opravdava dosuđivanje nematerijalne štete. Imajući u vidu dužinu trajanja nezakonitog pritvora aplikanta, Sud aplikantu dosuđuje 27.500 eura na ime nematerijalne štete. Ovaj iznos treba se isplatiti nasljednicima aplikanta.

B. Troškovi i izdaci

Error! Main Document Only.. Aplikant nije podnio zahtjev u tom smislu. Stoga Sud smatra da nije potrebno da mu dosudi bilo koji iznos po tom osnovu.

C. Zatezna kamata

Error! Main Document Only.. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata zasniva na najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke uvećanoj za tri postotna boda.“

² Tekst koji je ispravljen dana 6.03.2018. godine glasio je:

„*Utvrdjuje*

(a) da tužena država ima isplatiti nasljednicima aplikanta zajedno, u roku od tri mjeseca, iznos od 27.500 EUR (dvadeset i sedam hiljada pet stotina eura), kao i svaki porez koji može biti zaračunat nasljednicima aplikanta, na ime nematerijalne štete, koji iznos će se pretvoriti u valutu tužene države prema tečaju na dan izmirenja;

(b) da će se od isteka navedenog roka od tri mjeseca do izmirenja, na navedene iznose plaćati obična kamata po stopi jednakoj najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke u periodu neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

Error! Main Document Only.. *Odbija* preostali dio zahtjeva aplikanta za pravičnu naknadu.“

